

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 «
Pe o lună . . . 2 «

Nrul de Duminică

Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și :
America . . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

Cheia din Xilokerkos.

Acum sunt 455 de ani a căzut Bizanțul sub sabia lui Mohamed. Pieirea lui arată că un popor nu moare decât atunci când singur își sapă mormântul.

Dar să urmărim întâmplările.

Incetul cu incetul dispăruseră din imperiul oriental virtuțile pentru a face loc viciilor. Incepe fetișismul politic, titlurile omenești nu mai ajung ci împăratul și anturajul său iau titluri Dumnezeiești: »Sfântul Împărat«, »sfântă împărăteasă«, »sfântă Maiestate«, »sfântă Augustă«, »sfânta ta față«, »sfântul tron«, și apoi, de când simt puterea lui Mohamed, o dau și cu »sfântul Sultan«. In sus târăire și gudurare, în jos despotism, acesta este tipul bizantinului.

Nenorocitul Constantin Paleologul rămâne singur în lupta sa de apărare împotriva turcilor cari au împresurat cetatea, căci soldații lui ascund armele și se îmbracă în civil spre a preveni primejdia. Numai lefegiii genovezi mai luptă în jurul lui. In sinul poporului s'a stins orice scânteie de patriotism. În fața dușmanului, Lascaris, amiralul parvenit, zice: »Știu ce am să fac, fug peste noapte din oraș și mă turcesc. Afară primesc cu brațele deschise pe orice renegat și eu mai bucuros rămân renegat viu, decât amiral tăiat în bucăți«. Incepe apoi organizarea trădării: demnitarii conspiră să prindă pe împărat și să-l predea lui Mohamed, ca dânsii să ajungă în grația acestuia. Dimitrie, fratele gemen al lui Constantin, se imbie să tradeze pe fratele său, dacă dânsul va ră-

mâne despotul Bizanțului sub suveranitatea sultanului, și-și propune să scoată ochii tuturor foștilor aderenți ai fratelui său Constantin, dar va servi credincios pe »sfântul Sultan«. Patriarhul se oferă a deschide porțile mănăstirii Xilokerkos înaintea ienicerilor, spre a intra pe poarta secretă în Bizanț, iar împărăteasa Irina se oferă pe sine Sultanului.

Când genovezul Giovanni spune lui Constantin cum a căzut Cartagena, acesta îl întreabă pentru ce a știut Cartagena să moară astfel, iar Giovanni îi răspunde: In Cartagena a locuit un popor liber, doamne, iar Bizanțul nu este Cartagena. In Cartagena au locuit bărbați, doamne, iar Bizanțul nu-i Cartagena... In Bizanț acuma toate sunt scoase la vânzare, iar mai ieftină din toate este coroana.

Când Constantin s'a văzut părăsit de toți demnitarii bisericești, de militari și de civili, dar mai ales de popor, a zis:

»De voiu muri, puneți pe mormântul meu următorul epitaf: Aici zace ultimul împărat care a trăit până a fost orb, iar în ziua când a deschis ochii, a murit de scârbă«.

După știrile istoriei tradarea cea mare s'a făcut astfel: »Aici este momentul de a lucra«, zice patriarhul, văzând, că alții îl previn cu actul trădării și dând cheia cea mare unui preot, dintre ceice îl înconjurau zise: »Aceasta-i cheia mănăstirii Xilokerkos, grăbește acolo și deschide aripile porții tănuite... Afară ienicerii așteaptă semnalul... grăbește, sboară! De vei isprăvi bine și la timp, poți conta la răsplată bogată, vremel-

nică și veșnică«. Patriarhul previne astfel pe demnitarii curții cari voiau să-l predea pe Constantin de viu lui Mohamed, deschizând cel dintâi poarta tănuită a mănăstirii Xilokerkos. Ienicerii intră în cetate pe această potecă a trădării sfinte,ucid în luptă pe față pe împăratul Constantin și trec prin ascuțișul sabiei și pe trădători și pe popor și pe grațioasa împărăteasă care se oferise »sfântului sultan«. Căci ordinul ce primiseră era ca să înăbușe și să începe în sânge tot Bizanțul dela împărat până la cerșitor, pentru ca să nu infecteze cu suflul său în-ciumat moravurile severe ale mohamedanilor.

»Fugi de aici Giovanni, dacă ai un Dumnezeu«, strigă patriarhul din gura morții, în nădejdea că atunci călăii lui Mohamed se vor milostivi de el, dacă nu vor vede pe eroul genovez. — »Cine vorbește aici de Dumnezeu?« răspunse Giovanni, rănit de moarte răspunde: — »Preotul? Dacă tu ești preotul lui Dumnezeu, atunci eu voiesc să slujesc lui Satana«.

Astfel s'a sfârșit imperiul creștin din orient prin corupțiunea sa.

Trăim timpuri când trebuie să ne dăm seama de morala publică la noi, căci a început o eră nouă, dela care nu-i decât un pas până când lumea se va întreba: cine mai vorbește de Dumnezeu la acest neam de oameni.

Acum sunt câțiva ani, în numele lui D-zeu sloboziră un singur ienicer pe poarta mănăstirii dela Xilokerkos, ceice umblau după coroana de despot la »sfântul Sultan«

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Caut subiecte.

Schiță de Ilie Marin.

Sunt trei sau patru ani de atunci. La o adunare generală a Asociațiunii. După toastele și vorbirile înflăcărâte, după banchetul lucullic, mă avântam prin sala de dans făcând curte Terpsihorei. (Pentru liniștea mult stimatelor domnișoare adaog, ca să se știe: atât de mult m'am uitat la adorata mea, încât stau să jur că are părul blond și ochi albaștri)

Când mă plimbam prin sală, mă oprește cineva în drum.

— »Ilie Marin?«

— »In persoană«.

— »Nu mă mai cunoști?«

— »...Se poate?! D-ta aici?«

— »Ce d-ta? Nu suntem »per tu«, de când eram mici?«

— »... Tu aici?«, mă coreg eu.

Cu toate că nu'mi dădea prin minte cine să fie. Mare pacoste și cu cunoștințele astea! Te întâlnești cine știe unde, cu Stan sau cu Bran, schimbi două-trei vorbe și mai apoi trece vremea. Nu mai știi nici unde se află, nici cu ce-și omoară timpul. Deodată-ți apare înaintea și îți întinde mâna:

— »Nu mă mai cunoști?« și-ți aruncă o privire semnificativă, care vrea să zică: »Se poate, atâta atenție ai dat persoanei mele? Nu mă găsești vrednic de atâta aducere aminte?« Și pe lângă toate sforțările, pe cari ți le dai, nu-ți vine

în minte. Ce să zici, ce față să faci? Iți încrețești puțin fruntea, duci degetul arătător la tâmplă:

»Aaa...! Da... da... cum se nu...? Firește... și până ce te urmărește satisfăcut cu ochii, tu îl prinzi de mână: »Da nu te-ai schimbat de loc, nenisorule. Da de loc.« Dacă-ți spune el: »Ei, totuși, mi am lăsat barbă«, îl întrerupi — »Barbă? Bine, observ, dar totuși, totuși!« De se întâmplă să fie o damă și constată, că a devenit mai în vârstă, te grăbești să i faci un compliment limonadat.

Așa și acum.

— »Bine, Ilie Marin. Ce bine im pare că te am întâlnit. Nu visam să te văd astăzi!«

— »Nici eu nu visam...« îngân eu.

— »Ce-ți fac părinții?«

— »Părinții? Bine, mulțumesc«.

Steteam ca pe spini. Trebuia să o întreb și eu una-a'ta.

Mai știi: avea și ea părinți, avea surori, frați. Ce puteam să o întreb însă? Ce ochi mi-ar fi făcut de i-ași fi adus ca din pământ un frate sau o soră?

Mi-ar fi mulțumit de cadou, căci vedeam că nu mai poate crede în povestea cu cocostârgul: — era o felișcană de 16—17 ani, »care se respectă«. Sunt sigur că dacă ar fi văzut-o Coșbuc i-ar fi dedicat ei poezia, care începe cu »Mlădie ca un spic de grâu«. Mai mult mă face să cred asta strofa unde se spune, că vin »popi« să-l »deslege«, pe poet, când »vin alții de o peșesc«. Dar asta în paranteză.

Fiindcă mă plimbam singur și fiindcă eram »per tu« și fiindcă ea avea o guriță, care cânta

de minune și nește ochi, cari chemau mult mai ademenitor decât glasul Sirenelor mi-a făcut o reverență grațioasă și mi-a șoptit:

— »Să ne plimbăm laolaltă«.

— »Cu cea mai mare bucurie«.

Făcându-și vânt cu evantaiul și călcând ușurel, de credeai că face concurență balerinelor dela opera din Viena, se învârtea împrejurul meu, cîrpea, se legăna, râdea, gesticula. Eu steteam puținel buimăcit și mă pregăteam să sondez terenul mai bine. Tct o să aflu ceva.

— »Când vii la noi?«

— »De-ocamdată n'am timp, dșoară...«

— »N'ai timp? Și iară dșoară?... Ei, știi că îmi plăci...« și mă bate cu evantaiul pe umăr, răs-fățat.

— »Te luăm cu puterea ca să vii. Să știi că te așteptăm cu cea mai mare plăcere«.

Eu fac un compliment prietinos și mi-e năcaz să mor: »Mă invită prietina și aș merge tot de-a fuga, nu pe o zi, două, pe o lună — dar dacă nu știi unde duce firul meu al Ariadnei?! Mai știi, poate chiar în mrejele Minotaurului, de unde nu mai e scăpare?!«

— »Iți mai aduci aminte...«

— »O da, da...« mai grăbesc eu.

— »Ce? Ce vreau să spun?« râde prietina de lângă mine. Când nu află nici un răspuns, mă privește puținel desilusionată și îmi zice.

— »Da te-ai schimbat de când nu te-am văzut. Nu-i vorbă, e mult de atunci, zece ani de zile...« A, am prins ceva.

— »Zece ani, erai copilă mică«.

— »Slavă domnului«.

din Budapesta. Am fost destul de tari ca să respingem atacul, dar prea slabi pentru a lua cheia dela Xilokerkos din »sfintele mâni« bizantine. Astăzi din acel Xilokerkos se aruncă din nou contururi largi de tradare cu o organizație infernală, în fața căreia nu putem sta cu mâinile în sân.

Să nu ni-se impute personalități, căci nu urmărim interese personale ci numai și numai interesul de a împiedeca bizantinismul la noi.

Este datoria noastră de a lupta cinstit pentru drepturile neamului nostru. Și dacă va fi scris să cădem în această luptă cinstită, vom cădea unul câte unul în rânduri deschise, cel rămas sărutând arma celui căzut și purtându-o mai departe dacă aceasta ni-i soarta. Și se va scrie și despre noi că: românii au fost bărbați ca și Cartaginezii și nu bizantini la cari toate au fost de vânzare, iar lucrul cel mai ieftin a fost coroana. În ultima analiză avem să alegem între onorurile Cartaginei ori rușinea Bizanțului.

Primejdia este iminentă. În mod artificial se sugerează în mințile oamenilor interesul meschin care ucide orice morală: că nu-i altă viață decât grația și altă cale de a o atinge decât tradarea. Așa se face zi cu zi împresurarea mănăstirii prin cheia imbiată lichelelor strînse cu toba în jurul Sfului Xilokerkos. Iar cei cinstiți rămân capete de jertfire pentru acești moderni bizantini cari țin oameni plătiți cu cari fură, falsifică, cumpără, vând și furnizează capete de oameni ca să-și câștige scaune pentru cari nu sunt vrednici și să se scalde în sângele nevinovat al altora. Nu, nu aceia cari pe față mărturisesc altă profesiune politică decât noi, ci asasinii politici sunt primejdia noastră.

Până când aceștia vor fi tolerați în sânul nostru nu poate fi vorba nici de pace internă între noi și nici de o soluțiune cinstită a chestiunii naționale, căci acești haini trăiesc din vrajba internă și din conflictul dintre noi și unguri. Ne înșală și pe noi și

pe unguri ca să ne răsboim și ei să-și pescuiască în tulbure câte o coroană ori vre-un ait os de ros, căci fără aceste mijloace, după vredniciile lor, locul le-ar fi aiurea...

Dacă ar fi ce tradă, am tăcea. Dar noi nu săvârșim acte de necredință cătră stat, lupta noastră este deschisă și pe față: pentru limbă, pentru lege și drept. Dar acești bizantini prin furt, prin falsificări, cumpărări de suflete și alte apucături infernale făuresc actele lui Pilat cu cari tradează pe cei ce le stau în cale.

Ieste o adevărată officină pentru fabricarea actelor false cu care se decapitează cei mai buni ai noștri și se sapă tot mai adânc prăpastia între noi și între elementul unguresc.

Toate puterile noastre trebuie concentrate pentru desarmarea acestei legiuni negre cu oficina ei infernală de tradare.

Pentru aceia vom forma o ligă contra trădătorilor. Suntem siguri că vom găsi în lupta asta aliați între unguri, cu cari vom să lucrăm la curățirea terenului de luptă dintre noi, pentru ca lupta de idealuri să fie cinstită și la noi și la ei, ca respectându-ne unii pe alții să ne luăm partea de drepturi. Avem dovezi că chiar cei ce nu sunt de un credeu politic cu noi, se scârbesc de mijloacele de luptă introduse la noi. Să înțelege că opera asta de purificare are să înceapă pe cale socială prin boicotul trădătorilor atât între români cât și între unguri.

Jos cu ipocrizia, jos cu imoralitatea și să-și ia tot omul crucea ca să și-o poarte dacă soarta i-a rânduit ca să trăiască în vremea patimilor naționale. Vom pătimi mult pentru altul și toți pentru urmașii noștri, ca să nu ajungem a zice cu împăratul Constantin Paleologul că: «Am trăit până am fost orbi și în ziua când ni-s'a deschis ochii am murit de scârbă». Cine nu-i capabil să-și poarte crucea, iasă din sânul nostru, ca să nu murim de scârba neamului nostru.

Am simțit și la noi adierea duhului ce a transpirat din întrebarea guvernului: »Cine

vorbește aici de Dumnezeu?« Este adierea morții. La noi încă începe să fie primejdios de a vorbi de Dumnezeu... Ei, și o națiune atunci moare când singură și-a săpat mormântul.

Vești din Croația. Ziarul »Novosti« din Zagreb, afirmativ din sorginte serioasă, are informația, că guvernul crezând c'a sosit vremea poștivității, va da încurând lovitura hotărâtoare coaliției croato-sârbești, disolvând dieta și ordonând noi alegeri. Guvernul nădăjduște să poată înstrăina alegătorii de c aliație cu ajutorul faimosului proces de tradare. Acesta e motivul pentru care guvernul urgencează sfârșitul procesului, voind adică să între în luptele electorale sub efectul sentinței grele ce se așteaptă. În lupta electorală guvernul, afară de partidul Starcevician, se va mai răzimi pe sârbi radicali și pe clericali. Partidul starcevician a chemat pe toți membrii săi la Zagreb, ca să se sfătuiască asupra campaniei electorale.

Dr. Milan Starcevic, care a sulevat ideea consiliului național croat, a făcut următoarele declarații: Cea dintâiu datorită a acestui consiliu va fi să convoace o adunare a tuturor bărbaților de seamă din provinciile croate. Problema adunării va fi să elaboreze un astfel de proiect pe baza căruia să se poată realiza dorințele croaților. Totodată va alege un comitet central, care să stabilească planul unitar pentru acțiunea armonică a croaților la Budapesta și la Viena. Ar fi consult să se organizeze adunări în Zagreb, Zara și Leibach. De necesitate e și stabilirea unei procederi solide care să privească la Boemia și Hertegovina. Croații trebuie să-și câștige aliați în Ungaria și Austria.

Teroarea administrativă. Marți la Jablonca, deputatul naționalist slovac, Francisc Skiciac, voia se dea seamă alegătorilor săi despre activitatea sa parlamentară. Prefectul Bulla, apendicele partidului popular în acele părți, care cu prilejul instalării sale din zilele trecute, a avut nerușinarea să spuie, că va respecta drepturile constituționale nefăcând osăbire de naționalitate, — a mobilizat pe suprefectul din Trestina, jandarmeria, poliția, pe funcționari, pe diurniști și toată pleava paraziților slugarnici dela administrație, ba a cerut chiar și miliție, ca să împiedice darea de seamă a

— »Te luam în poală și te jucai cu lanțul dela ceas«. (Nu puteam să mințesc un lucru atât de inofensiv, care se va fi petrecut, poate!?)

— »Da. Și-ți aduci aminte, când ți-am vărsat cafeaua turcească pe pantalonii noi-nouți?«

Cafeaua turcească? Stai, omul lui Dumnezeu! Pantaloni de culoarea gălbenușului!

Stai ca lovit de trăznet. Asta-i Victorița! Tiii, și eu? eu, neghiobul să nu o recunosc.

Și 'mi aduc aminte, că are un negel cât un sâmbure de măr pe partea stângă a gâtului, mă uit, văd că-l are, (o, îi stă de minune acum!) și schimb de-odată tonul:

— »Tot eu sunt, Victorița!«

— »Vezi așa.«

— »Ce mai față a ieșit din Nichipercea de acum zece ani!«

— »Nu-i așa?«

— »Și ce mai față!«

— »Vezi?«

— »Și ce mai născior!«

— »Și!«

— »Și ce mai ochi!«

— »Tiii, ce mai ochi!«

— »Și ce mai gură!«

— »Asta-i asta!«

— »Și ce mai gropițe 'n obraz.«

— »Ei, lasă!«

Și Victorița râde și-și frânge mâinile înmănușate, de bucurie că bubuiturile norilor de mai înainte n'au fost prevestitoarele furtunei, care amenință să se deslănțuiască, fără de voia ei — sârăcuța.

Dar deodată devine serioasă.

— »Știi, că te cetim cu bucurie?«

— »Imi pare bine.«

— »Când vine gazeta o deschidem și de ai ceva, o cetesc cu glas tare, sara, în familie.«

— »Hei bine că o știu asta, am să vă scriu niște lucruri, niște lucruri...«

— »Lasă gluma, Ilie«, îmi intrerupe fraza Victorița și îmi pune întrebarea cu toată seriozitatea, de care e capabilă: »Spune-mi Ilie, e greu să scrii?«

— »Greu și ușor. După cum o iai.«

— »Imi imhipui că e nespun de greu.«

— »De ce?«

— »Uite, de câte-ori n'au încercat și alții...«

Alții? Se poate? Victorița și-a încercat puterile cu penele de gâscă? Voiam să zic cu »peana de metal?«

— »Să-ți dau eu receta.«

— »Să auzim.«

— »Iai o coală de hârtie.«

— »Bine.«

— »Un condei.«

— »Perfect!«

— »Te așezi la masa de scris.«

— »La masa de scris.«

...pe care sunt multe hârtii resfirate, în disordine poetică.

— »Așa.«

— »Iai peana în mână.«

— »Da.«

— »Îți razimi capul în palme.«

— »Și...«

— »Și te gândești.«

— »Te gândești...«

— »Dacă ai păr mare îți dai mâna, din când în când, prin păr.«

— »Rizi?«

— »Nu rid.«

Urmez serios de tot:

— »Și scrii. Scrii ce-ți vine în cap, verzi și uscate, bune și rele, a b și negru, roșu și albastru moll și dur, ha! și ah! ah! și of!...«

Urmăream cu ochii pe Victorița. Făcea o față îngrijorată.

— »E greu de tot.«

— »Dacă-ți spun că nu e greu...«

— »Ba da. Nu-i numai așa. Trebuie să aibă rost cuvintele.«

— »Trebuie, dar nu e de lipsă neapărat.«

— »Dacă nu, e prostie.«

— »Ba bine că nu.«

— »Și dacă scrii prostii ești vrednic de balamuc.«

— »Par'că lumea nu e o casă de bala...«

Victoria a prins situația.

— »A, pricep. Devii sentențios. Și vrei să-ți rzi de mine.«

— »Să-mi rid de tine!«

— »Firește! Altfel n'ai vorbi așa.«

— »Dar te asigur, dragă Victorița.«

— »Nu, lasă. Fii serios. Te rog. Te rog.«

— »Ei bine. Iacă. Ce mai vrei?«

— »Să-mi spui încă ceva din bucătăria voastră.«

Măăă! Amestecă bucătăria cu Olimpul nostru! De n'ar fi ea Victorița, care mi-a pătat pantalonii cu cafea turcească acum zece ani, ce mai bucate i-aș servi!

— »Ei, s'auzim Victorița!«

— »Cum îți alegi subiectele?«

— »Ușor de tot.«

deputatului Skiciak. Alegătorii însă i au tras o meritată păcăleală, căci au ținut adunarea nu în Jablonca cea inundată de zbirii teroarei, ci în comuna învecinată Lipnița. Adunarea a reușit splendid. S'au adus hotăriri la fel cu ale adunărilor populare românești, solicitându-se cu multă însuflețire sufragiul universal.

Andrássy la muncă. Din Nyiregyháza se vestește următoarele: La castelul din Tiszadob, pe moșia contelui Andrássy vara asta a fost o vie mișcare. Cu excepția unei părți a prefectilor din comitatele din Sudul-Ungariei și din părțile de dincolo de Dunăre, toți prefectii au vizitat pe ministrul de interne spre a-i raporta asupra împărțirii cercurilor electorale. În jumătatea a doua a lui August au venit prefectii din nordul Ungariei, iar între 26 și 30 August prefectii din Ardeal. Ministrul va primi referatele celorlalți prefecti în Budapesta, unde se va înapoia prin 7 Septembrie pentru a asista la primirea Majestății Sale împăratului.

Încă la începutul verii ministrul adresase autorităților municipale un ordin-circular invitându-i să facă în chestia împărțirii de cercuri două feluri de conferințe: una cu funcționarii autorităților, mai ales cu ascultarea notarilor comunali și alta cu fruntașii politici din acele locuri și mai ales cu deputații locurilor.

Rezultatul acestor conferințe va avea mare înfrumusețare asupra viitoarei împărțiri a cercurilor electorale.

Cum vedem ministrul a pus în lucrare tot aparatul administrativ pentru pregătirea noii legi electorale. Și într'adevăr trebuie să desvolte dnul ministru o mare muncă pentru a putea pregăti temeinic o mișelie atât de complicată și de sistematică precum făgăduiește să fie reforma electorală proiectată de el.

Remanieră în cabinetul austriac. Zilele trecute a intrat în vigoare convenția comercială cu Serbia. Partidul agrarilor a luptat dintru

început cu înviersunare împotriva convenției, solicitând promisiunea ministrului de agricultură, Ebenboch, de a nu sprijini convenția. Acum, după-ce împotriva acțiunii desvolgate de partid convenția comercială a intrat în vigoare, ministrul trăgându-și consecințele îndatoririi sale și-a prezentat demisia ministrului președinte, baronului Beck. Demisia aceasta e însă numai formală, căci atât Majestatea Sa cât și ministrul Beck stăruie ca Ebenboch să rămâie la postul său.

O altă remanieră ar fi a ministrului de instrucție Marchot, care din pricina afacerii Wahrung — părea căzut în disgrația împăratului.

De pe Someș.

Adunarea cercuală a desp. „Astrei”. — Un fond școlar de 10 mil. — Concert și dans. — Iacob Mureșanu la Dej.

— Raport special. —

Dej, în 31 Sept. n. 1908.

Vestea, că din prilejul adunării cercuale a despărțământului »Solnoc-Dobâca« al Asociațiunii se aranjează în Dej și un concert mare, la care se va cânta și admirabila baladă dramatică a lui Iacob Mureșian: »Constantin Brancoveanu«, condusă de maestrul însuși, s'a lăsat prin toate părțile aceste și fiind acesta un însemnat punct de atracțiune, toți românii de bine iubitori ai artei muzicale au grăbit să jertfească la altarul Euterpei române, unde atât de distinsă bucată s'a prezentat ca jertfă. Iar jertfa fără prihană adusă, a fost foarte bine primită nu numai din partea noastră a românilor, ci chiar și din a străinilor

Despre succesul neașteptat al acestei impozante serbări culturale îmi iau voie a raporta în cele ce urmează:

La invitarea dlui Dr. Mihali, corul teologilor din Gherla încă Sâmbătă sosit la Dej. Seara a fost convenire în grădina restaurantului »Hungaria«, unde coriștii au fost oaspeții dlui Dr. Mihali. La masa albă au luat parte mai mulți membri ai inteligenței române de aici, între cari am observat pe d-nii Dr. Mihali cu d-na Dr. Cherecheș, Dr. Barbul, Dr. Ștorban, Dr. A. Iuga, I. Moldovan, etc.; dintre străini domni Dr. I. Cl. Iuga, N. Brăteanu, etc.

Serviciul divin.

La orele 10 a. m. s'a început serviciul dămnezeesc în biserica română unită, care a fost cu desăvârșire plină cu public. Damaele încă erau în număr foarte frumos de față.

Cântările și răspunsurile au fost cu precizie executate de corul teologilor din Gherla sub conducerea bravului dirigent George Groze.

A prezidat părintele protopop Welle, vorbind despre școala de care »atarnă viitorul și fericirea neamului nostru«.

Vorbind despre greutățile cu cari e azi împreunată susținerea școalelor, zice că senatul școlar din loc a decis susținerea școlii într'un chip cu totul original, înființând un fond din a cărui interese să se plătească învățătorul. Citește o listă de contribuiri benevole din care se vede, că pentru acest fond a contribuit o mare parte a inteligenței române din loc și unii chiar cu sume mai însemnate, de mii de coroane, astfel, că deja până-acum în stadiul începutului acest fond atinge frumoasa cifră de zece mii! O faptă aceasta, care multor comune le poate servi de pildă.

Continuând părintele protopop îndeamnă pe credincioși, ca fiește care după puterile sale proprii să contribuie pentru ajungerea acestui scop măreț.

Adunarea generală.

După masă la orele 3 s'a început adunarea generală a despărțământului, ținută în sala de ședințe a casei comitatului în prezența unui public destul de însemnat, deși nici a 3 a parte nu așa de număr, ca sara la concert și bal.

Ședința s'a deschis prin cuvântul de deschidere a d-lui director al desp. Dr. T. Mihali, în care salutând pe participanți, face o reprivire scurtă asupra trecutului schițând dezvoltarea prin care au trecut românii din Dej, începând de atunci când aveau numai 2 biserițe de lemn, și până în ziua de azi, când au 2 biserici frumoase și pompoase, cari sunt chiar podoba orașului. Constată și progresele făcute pe terenele financiare și economice, arătând și scoțând la iveală greutățile, cu cari au trebuit să se lupte înaintașii în vremuri critice, până-ce le-a succedat să realizeze acest progres, să înființeze aceste instituții. Încheie cu un călduros apel către generația tină de azi, că aceste instituții, pe cari le predă în mânele lor, să le păstreze cu grijă și să nuziască ca ele și în viitor să prospereze.

Publicul primește cu aplause vorbirea prezidentului, după care apoi se intră în ordinea de zi. Se citesc rapoartele comitetului și a cassarului, după cari apoi se trece la alegerea comisii-

— „Cum, ușor de tot!...”
— „Merg pe stradă și mă gândesc...”
— „Bine, și eu mă gândesc”
— „Ei, gândesc și eu: am să fac așa și-așa. Imi vine 'n minte un amănunt. Ca să nu-l uit, îl pun pe hârtie”
— „De pildă...”
— „De pildă am văzut că ai un negel drăgălaș și-mi bat capul cu ce să-l compar”
— „Tot ca mai înainte, tot ca mai înainte! Hei, Ilie Marin, Ilie Marin! Nu te mai schimbi!”
Desigur a prins constatarea aceasta dela părinți, căci nu dau crezare gurii ei, să fie capabilă de a-mi rosti osânda atât de categoric. Și — pe de altă parte — și-a ieșit din rolul de jude investigator Victorița mea! Ce are de-a face »statornicia« mea, cu felul meu de a culege observații!
— „Bine”, reia ea firul întrerupt, »faci comparația și...”
— „Fac comparația. Pe urmă imi vine alt amănunt în minte. Il scriu și pe acela. Pe urmă mi-se pare că am găsit un sfârșit mai »extra«. Imi omor eroii cu mai mult »sic«. Nici strihniță, nici Dunăre, nici Murăș și nici revolver umplut — pe deasupra — cu apă, ca să sboare creerii mai bine”
— „Ilie, ai luat câmpii”
— „Ba nu i-am luat”
— „Ba i-ai luat”
— „Poate o spun prea serios”

— „Ba prea hazliu, ca și când n'ai putea vorbi cu mine o vorbă serioasă!”
— „Doamne ferește, nu crede una ca asta”
— „Ba o cred”
— „Imi pare rău, Victorița!”
— „Atunci schimbă-te”
— „Promit”
— „Uite, ne-au luat la ochi. Vezi, ăla de acolo, imi dă mereu țărcoale și nu pot să-l sufăr”
— „Vezi? — Subiect”
— „Și nici nu întrebă cu cine am venit. M'a adus mătușa. Inchipuie-ți, vrea să mă facă cunoscută cu un doctor de Cluj. Cum sunt bătrânele: totdeauna au gânduri pe după culise. Crezi, că eu nu-i înțeleg?”
— „Vezi, Victorița? — Subiect!”
— „Bine, mă scoți din sărite. Când te rugam, nu voiai să mi-o spui și acum, când mă încerc să aduc altă vorbă, mă omori cu subiectele tale”
— Dar ascultă, Ilie. Iacă, sunt puținel orgolioasă. Spune-mi zău, s'ar putea scrie ceva despre persoana mea într'un foileton?
— „Ba bine că nu”
— „Zău?”
— „Zău”
— „Atunci...” — „Atunci?”
— „Atunci scrie”
— „Ce să-ți scriu?”
— „Scrie ceva despre mine”
— „O, Victorița se pricepe de minune să arunce ochii galeși și să-i ridice apoi visătoare în sus.

— „Dă-mi amănunte mai multe”
— „Cum zici?”
— „Nu te cunosc destul. Nu știu cum știi sărută...”
Aici mi-a arătat dințișorii albi, ducând unghia degetului la ei și lovindu-i șireată. În sala de bal!
— „Nu știu dacă te pricepi să strângi în brațe...”
Aici a dat un țipet răsfățat de steteam să jur că l-a auzit sala întregă.
— „Nu știu dacă ești gospodină bună”
Aici și mai și. Dar ce să mai spun? La fiecare vorbă a mea curgeau gesturile gărlă, care mai de care.
— „Și totuși! — opri ea potopul de vorbe cu zăgazul ochilor ei înflăcărați. »Totuși! Să scrii ceva despre mine! Ai auzit? Iți poruncesc!”
— „Hei, porunca Victoriței!”
— „Da, auzi?”
Eu imi netezeam musteata surizând. Imi ziceam în gând: »Lasă că țî-o fac eu!»
— „Mai vii tu la noi!”
Ei, asta eră prea elocvent.
— „Ei bine. Te iau. Viitorul foileton va tractă de tine”
— „Așa da. Adă mână”
Și i-am dat mâna.
Astfel am găsit subiectul unei schițe. Dar va fi mulțumită Victorița? Nu știu zău...
Arad, Septembrie 1908.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

nilor: pentru censurarea raportului comitetului și a cassarului și pentru înscrierea membrilor noi.

În vreme ce comisiile se retrag, dl. prezident roagă pe disertantul prof. Dr. V. Bojor din Gherla, ca să-și cetească disertația anunțată despre „*Chestiunea socială*“, care este ascultată cu mult interes, primită cu vii ovațiuni, iar disertantul e călduros felicitat. Adunarea generală decide, ca această frumoasă disertație să fie tipărită pe cheltuielile despărțământului, iar disertantul i-se votează mulțămîta protocolară.

Se suspende apoi ședința, până ce își termină comisiile agendele lor. Redeschizându-se ședința referenții își prezintă rapoartele, în înțelesul cărora raportul comitetului se primește fără de nici o observare; după mică discuție și cel al cassarului.

Din raportul comisiei reiese, că s'au înscris 1 membru fondator, (d-na Eleftera Dr. Mihali, Dej, solvind îndată suma de 400 cor.) 12 membri ord. noi și 10 membri ajutători, iar dintre membrii ordinari vechi 16 înși și-au achitat taxele. A încurs suma de 720 cor.

Au urmat apoi propunerile, la care punct se primește propunerea de a aderă la *decentralizarea despărțământului*, ce va avea să o facă comitetul central.

Cu chestiunea aranjării bibliotecii se încredințează comitetul.

Eshauriindu-se ordinea de zi dl. director, Dr. Mihali, înainte de a închide ședința voește a corectă o greșală de formă, ce s'ar fi strecurat la alegerea directorului despărțământului în anul trecut, când acesta a fost ales deodată cu comitetul și respective în comitet, în vreme ce statutele dispun, ca să fie ales din partea adunării generale a despărțământului.

Deoarece d-sa atât ca membru cât și ca director pretinde dela ori și cine respectarea statutelor, și deoarece de aceasta în anul trecut nu s'a ținut seamă din greșală, își dă demisia din postul de director și roagă adunarea generală să purceadă la alegerea directorului, lăsând însă persoana d-sale afară din combinație.

Se alege o comisie candidatoare, care după o mică sfătuire își prezintă raportul în înțelesul căruia la postul de director se candidează în locul prim dl. director Dr. T. Mihali, iar la caz că d-sa nici la un caz n'ar putea primi, atunci în locul al 2-lea dl. Dr. L. Micșa, adv. în Dej.

Deși adunarea generală la cetirea numelui dlui Mihali a izbucnit în urale vii de „*trăiască*“, totuși dl. Mihali n'a voit la început să primească crezând că votul adunării nu s'ar fi manifestat unanim. După ce însă adunarea l-a aclamat din nou, iar dl. Dr. L. Micșa candidat în al 2-lea loc a arătat până la evidență că votul adunării generale s'a manifestat unanim, dl. Dr. Mihali între aprobările vii a celor prezenți a trebuit să primească din nou sarcina directoratului, după ce apoi ședința s'a terminat.

Concertul.

Seara la 8 ore s'a început concertul în sala cea mare a comitatului, un concert, care cu drept cuvânt am putea zice că l-a întrecut pe cel din Șimleu.

Corul teologilor din Gherla și-a mai adaus vr'o câțiva lauri la cununa câștigată până acuma, executând toate punctele precis. A plăcut foarte mult „*Răsunetul Ardealului*“ de Vidu. Inteligența maghiară reprezentată prin dl. vice-comite cu aproape întreg corpul funcționarilor dela comitat și dl. president al tribunalului cu funcționarii dela judecătorie — așadară chiar străinii — au fost aceia cari la auzul frumoasei noastre doine, au aplaudat mai mult și au silit corul să urce din nou podiul și să ne mai cânte o cântare. La culme a fost însă corul în frumoasa baladă: Constantin Brâncoveanu.

Ce privește celelalte puncte, deși s'au părut cam multe 3 puncte în program pentru dl. N. Brătianu, totuși d-sa s'a achitat de ele peste așteptări.

Dl. Brătianu are calități, cari îl favorizează mult, și ne face să legăm frumoase speranțe de d-sa în viitor.

Acest tînar de 21 ani are o apariție simpatică și cuceritoare, figură într'adevăr de scenă, voce mlădioasă și plină, care o să se desvolte și mai tare, de un timbru bine pronunțat chiar și în registrele înalte. O școală bună s'a observat și până acuma, deși modul cum emite tonul și res-

pective deschiderea prea tare a gurei nu m'a mulțămît pe deplin.

Aceasta însă o școală bună în viitor are să o repare, numai să poată obține vre-o bursă, ca să se poată perfecționa. Ar fi păcat dacă fondul teatral ar trece la ordinea zilei peste acest talent de forță, care afară de calitățile de cant, mai dispune și de o tehnică foarte bună în violină, despre ceace ne-a dat dovadă la executarea atât de bună și precisă a piesei lui Beriot.

Dintre cântări mi-a plăcut mai mult romanța din „*Tanhäuser*“ și „*Schiopul*“ de Șiorban. Bine au fost și celelalte („*Pădurice deasă ești*“ de Șiorban, „*Grenadirii*“ de Schumann și „*Sara pe deal*“ manuscrisul d-sale).

Đșoara Lucia Mureșian, fiica maeștrului Mureșianu din Blaj a dat frumoase dovezi de talentul, tehnica desăvârșită și dexteritatea ce o posedă la pian.

Executând compoziția tatălui d-sale: „*De-aș fi iubit-o gingașă floare*“ fantazie de concert în formă de sonată, scrisă în genul compozițiilor lui List, nu știam ce să admirăm mai mult, jocul đșoarei concertante ori frumseța compoziției minunate. Publicul a erupt în aplauze furtunoase, iar đșoara a primit un prea frumos buchet de flori.

Acum vin la punctul culminant al concertului, punct, căruia i-se poate ascrie și umplerea cu desăvârșire a salei celei mari din casa comitatului cu publicul ascultător.

Cei ce au venit la Dej să asculte acest mărgăritar al muzicii române au rămas cu toții سراpați de frumseța baladei lui Mureșianu.

A te încumeta să o apreciezi ar fi a i detrage din valoarea ei, deoarece numai calități minunate i-se pot constata. Celce a urmărit cu atențiune pe participanții străini dela concert, în mare parte pricepători de muzică, a putut observa de pe fețele lor emoțiunea ce le-a trezit-o chiar și lor „*Constantin Brâncoveanu*“, cu atât mai vărtos, că fiecare cunoștea deja conținutul baladei din textul împărțit. Ce să mai zic despre noi?

După puternicul refren final al corului:

„*Să știți c'a murit creștin:
Brâncoveanu Constantin!*“

publicul erupe în aplauze sgomotoase, ce nu voiau să înceteze, iar comitetul aranjator surprinde pe celebrul compozitor cu o admirabilă *liră din flori naturale*, dându-i astfel atențiunea cuvenită.

Cu ochii strălucitori de bucurie și emoțiune coboară maestrul podiul, ca să primească din toate părțile felicitările tuturor. Cu acest punct concertul s'a terminat.

Acompaniamentul la celelalte puncte a fost susținut cu multă pricepere din partea d-lui Dr. G. Șiorban, binecunoscutul nostru compozitor.

După concert a urmat dans, care a ținut până la 5 ore dimineața. Animație a fost destulă. Jocurile de coloană au fost jucate de peste 100 părechi în 2 coloane. Costumul național, căruia — poate după exemplul M. Sale reginei din România — prin aceste părți doamna Mihali îi dă într'adevăr atenția cuvenită prezentându-se la toate petrecerile în costum național, — încă a fost bine reprezentat, fiind 16 dame în costum național. Le dau aci cu numele, pe d-nele: Eleftera Dr. Mihali (Dej), d-na Barbul (Dej), Ludovica Deac (Paulișă), Ioan Moldovan (Dej), d-șoarele: Lucia Murășan (Blaj), Otilia Botean (Nușfalău), surorile Pop din Drag, surorile Murășianu din Piatra, surorile Breharu (Dej), Sabina Leményi (c. Remete), Valeria Pocol (Buzăș), Iliana Pop (Orman), Ludovica Cărc (Beclean) Valeria Murășianu (Boiblești) etc.

S'a jucat numai românește — afară de dansurile de salon.

Înainte de încheiere fac următoarele observări: E de condamnat obiceiul unor tineri ai noștri, cari deși nu dansează, totuși se postează în mijlocul sălii, împiedecând și pe cei ce dansează întru îndeplinirea datorințelor lor sociale. Celce nu dansează poștească la margine, ori afară din sală, dar nu să stea în drumul altora!

Nu pot trece mai departe cu vederea nici un obicei rău al unor dame și domni de-ai noștri, cari în decursul concertului și a producției debutanților conversează cu voce atât de înaltă, de jenează pe ceilalți din auditor. Să nu fie cu supărare, dar la concert se duc oamenii de aceea,

ca să guste frumosul din arta muzicală, iar nu să converseze.

Locul conversării este în familie, pe stradă ori pe promenadă, dar nu la un concert în decursul producției.
Zenius.

Adunarea poporală din Săliște.

— Raport special. —

Duminecă în 17/30 August s'a ținut în Săliște, lângă Sibiu o impozantă adunare poporală, la care au luat parte în numele partidului național domnii deputați Vlad, Vaida și Maniu.

Deși timpul a fost admirabil, publicul românesc a fost în parte împedecat de a lua parte în număr mare la această adunare. »*Mărginenii*« sunt duși în timpul verii prin România și prin alte țări ca să câștige bani cu cari să plătească dări către visteria ungurească și cu cari să și trăiască dacă se mai poate și asta. O altă parte a țărănimii e dusă de mai multe săptămâni prin munți pela oi și prin păduri, pe unde fac fân și de unde nu poate cobori cu una cu două. Cu toate aceste pedeci însă s'au prezentat la adunare ca la 400 de ascultători, cari s'au depărtat din Săliște cu cele mai bune impresii și cu cele mai bărbătești hotăriri.

Adunarea s'a ținut în »*Piața mare*« și a fost deschisă de președintele Dr. Nicolae Calefariu, care a bineventat pe domnii deputați și pe românii cari au venit să-ı vadă și să-ı asculte.

Fostul deputat al acestui cerc (al Cristianului) Dr. Nicolae Comșa desfășură apoi, în liniamente generale situația politică de azi arătând că noi ne aflăm încunjurați numai de adversari: de unguri și de sași, de cari ne poate scăpa numai Dumnezeu și stăruința noastră. E ascultat cu interes, pentru că dl. Comșa e un orator popular cu vervă.

Urmează dl. Dr. Vaida căruia mulțimea îi face ovații entuziaste. Lumea e fericită că poate vedea în mijlocul ei pe acest fruntaș iubit, pe care l-a dorit atât de mult. Dl. Vaida vorbește despre votul universal, care ar trebui estins și asupra femeilor, despre viclășugurile ministrilor și a cărmuitorilor lacomi și despre chestia săsească, care poate să ia alt curs în viitorul apropiat.

Ascultătorii sunt mulțumiți de expunerea clară și aleasă a dlui Vaida și-ı fac ovații cari ies de-adreptul dela inimă.

Dl. Dr. Vlad, pe care ascultătorii îl aclamă de nenumărate ori stăruie asupra nedreptății poporului nostru aici în »*această moșie a lui*« în care fratele mai mare vrea să-l îngenunche la rolul de servitor iar nu de împreună moștenitor. Îndeamnă la luptă pentru ideal care e: egalitate și libertate și frățietate. Să nu desperăm că avem doi adversari: pe unguri și pe sași, căci ei nu-s mai mari decât dreptatea, și cu toți ministrii și deputații lor — decât Dumnezeu neamurilor. Apropiatele evenimente politice vor dovedi-o aceasta. Votul universal va trebui să fie un act de dreptate ear nu de sălbaticie aziatică.

La sfârșit încheie șirul vorbirilor dl. Dr. Iuliu Maniu. Dl. Maniu vine din Blajul lui Simeon Bărnuțiu, și dacă nu mă înșel vine pentru întâia oară între Mărgineni. Bine a făcut că a venit și rău ar face să nu mai vie.

Prin cuvinte de o sinceritate, care se putea și vede, a vorbit ca un Gură-de-aur mulțimii despre lucruri la ordinea zilei și a lăsat ascultătorilor cea mai frumoasă impresie despre întreaga adunare, care a lămurit atât de bine puncte întunecate pentru majoritatea ascultătorilor.

La urmă s'a cetit o rezoluție către Majestatea Sa, una către cameră și alta către dubul dietal al naționalităților, în care se cere votul universal direct și fără restricții — și lupta pentru ajungerea lui.

Adunarea a decurs în cea mai perfectă liniște ceea-ce e a i-se datori sublocotenentului de jandarmi și celorlalți 20 de jandarmi cari, ne-au oprit de-a dărâma Carpații!

Dorim cât mai dese adunări de acestea și câți mai mulți jandarmi, ca să mai avem și de ce râde, câte-odată.

Reportor.

Scrisoare deschisă.

Domnului

Elia Trăila, avocat, Oravița

Baile-Herculane, 29 August n.

Stimate Domnule,

Dă mi voe să ți adresez scrisoarea aceasta așa, ca s'o cunoască și alții. Doresc, ca din ea să scot la urmă o învățatuă și pentru tineri, și pentru bătrâni. Tinerilor servească le acest curs de gândiri și fapte, de îmbărbătare, bătrânilor de mângâiere.

Am venit la băi să-mi aranjez materialul de lucru pentru anul viitor și să-mi caut de sănătate. Să nu crezi deci, că am venit în acest furnicar cosmopolit să caut distracție, nici să mă delectez în jargonul semitic al lumii românești bucureștene (pars pro toto). Di Slavici ar găsi aici un bogat material de studiu pentru un nou ciclu de art cole foarte interesante, cărora de sigur le-ar da titlul: Semitismul în limbă. În acest punct am mângâerea, că confrății noștri din România nu o mai dau atât de des pe franțuzește. Să mulțumim lui Iorga pentru lupta pornită, dorindu-i isbândă.

Ceeace mă distrează, e frumoasa natură și doina noastră atât de dulce, atât de melancolică, încât ți se pare că uneori plânge.

Mi-am propus, domnul meu, să scriu istoricul »Reuniunii învățătorilor gr. or. români din dieceza Caransebeșului«, anii 1879—1874, și istoricul conferențelor învățătoresci introduse de fericitul episcop Popasu, anii 1866—1870.

Adunându-mi materialul pentru lucrările de mai sus din biblioteca Asociațiunii din Sibiu, spre fericirea mea am dat de urme neperitoare din activitatea d-tale de acum 41 de dni ca student universitar și candidat de avocat. Închinat-m'am cu evlavie frumoaselor reminiscențe din trecutul plin de mândrie națională. Și prin asociație de idei mi-a venit în minte chestia tineriei universitare de azi pusă în discuție de ziarele Tribuna, Drapelul și Țara noastră. Toate trei ziarele nu erau mulțumite cu pornirile unor universitari de ai noștri, porniri dubioase, păgubitoare și lipsite de manifestări și acțiuni pline de însuflețire națională. Ziarele amintite au aflat cauza acestui rău în mediul social și în instrucția ce o primesc tinerii nștri de azi.

Eu sunt însă de altă părere. La urmă o voi spune.

Și pentruca să pot ajunge la concluzia ce o doresc, te rog, domnul meu, să mă ascuți, că-ți voi spune o poveste mândră și duioasă și adevărată.

Iată-o:

Eră anul 1866. O mândră grupă de tineri dornici de învățatură cu bățu în mână și calabalicu în spate se ducea la Oradia-mare, să studieze drepturile. Intre ei erai și d-ta. Ajunși acolo ce v'a plesnit prin minte? Să formați o »Societate de lectură a junimei române din Oradia-mare«. Și ajutat-v'a Dumnezeu de ați format-o. De conducător a fost a es fericitul în Domnul Iustin Popfii, cel dulce și mângâietor cu cuvinte bisericesti, iar d-ta erai rotar. Plutonul de pază și muncă

mai eră compus din tinerii Nicolae Oncu, Avram Bârlogea, Nicolae Zigre, George Martinescu și și alții.

Dejă în anul prim ați aranjat o frumoasă ședință literară cu un program foarte bogat. De ar fi trăit Scrovă pe atunci, v'ar fi tras o critică mai strajnică ca celor din Șunturug. Dar apoi ce baluri! Baluri românești în poliglotal oraș și sub influința societății atât de pistrițe! Și reușeau de minune.

În anul al doilea ați dat cu un pas înainte. Ați scris premii pentru alcătuirea de romane, schițe și poezii, spre a fi publicate într'un almanah. Almanahul a și apărut la 8 luni după constituirea societății cu, titlul: »Fenice«. Avea o extenziune de 19 coale tipar, 294 pagini, pe care îl vindeai cu 1 fl. exemplarul. Despre el îmi vorbi cu atâta dragoste regretatul Mihail Beșan. Eu nu l-am văzut. Cunosc însă două poezii din el, al căror autor ești d-ta. Mai știu apoi, că d-ta ai contribuit la întocmirea almanahului cu 8 lucrări originale.

Dă-mi voie, domnul meu, să reproduc unele părți din poeziile acestea, mai ales că și acum își au însemnătatea lor. În cea dintâi combați renețismul. Iată o parte din ea:

Gătre o fiică romană!

.....

Tu râzi, hah ticăloasă
De limba lui Traian,
De gîntea ta făimoasă,
De numele roman!?

Fi dar afurisită,
Blă-tăm pe capul tău!
În veci fi urgisită
De cameni și de Zeu!

Să n'aibi pe nime'n lume,
Ce te-ar compătimi,
Și nici un dulce nume,
De care te ai lipi!

Tu îți tradezi națiunea,
Tu limba ți-ai uitat!
Perit a iluziunea
Și eu te-am blăstămat!

Ba nu, ah, limbă 'nceată,
Păcat a blăstămă,
Tu inimă 'nșelată,
Ah nu mai sângeră!

Mă iartă, biată fiică,
Te rog pe Dumnezeu,
Tu n'ai greșit nimica
Păcatul nu-i al tău!

Cei cari te crescură,
Acei te-au co damnat,
Părinții îți dădură
Cu viața și-un păcat.

În sânu-ți ei plantară
Un sâmț pestil, străin,
Și n gură îți turnară
Cu lapte și venin!

Crescută renegată,
Română cum ai fi?
Națiunea-i defăimată
Ah cum s'o poți iubi?!

Tu faci păcate crunte,
Tu ai o culpă grea,
Marcată ești pe frunte,
Dar nu e vina ta!

Blăstămul va lovi,
Pe ceice te-au crescut,
Și-n veci se vor căire
De sminta ce-au făcut!

Căci strigă răsbunare
Națiunea, ce au tradat,
Și ceriu-i cu 'ndurare
Spre-un popul înșelat!

Subiectul poeziei a doua ți l'ai scos din răbboiul austriecilor cu nemții pe câmpiile König-rätz-ului, pe unde s'au luptat vitejii ostași români pentru tron și patrie.

Reproduc și din aceasta o parte.

Ostașul robii.

Ah nu văd . . . sum orb și ranele mă dor!
Leagă-mă drăguță, să mi se mai ducă
Chinul! Și-așa n'am mult... în scurt voi să mor!

Cum sburau prin aer gloanțele dujmane!
Suerau în juru-mi; frații mei cădeau,
Toți erau de-un sânge cu inimi romane,
Toți pentru dreptate ca eroi mureau!
Pat ie, dreptate! Pentru voi românul
Își dă chiar viața! De ce i dar hulit?!
Glonțul în bătaie îmi pătrunse sânul
Și prin foc de tunuri iacă am orbit!

Prin norii de pulber pareă că plutește
Chipul tău cel mândru și mă animă!
Glonțul mă străpunge, pulberea m'orbește
Și de-atunci prin neguri văd tot fața ta!
Spune-mi ești frumoasă ș'acum, Mărioară?
Juna se înecă de un greu suspin;
El din ochiu-i veșted scap'o lăcrămioară
Și cu foc o strânge la rănitul sân!

Îți mai aduci aminte, domnul meu, când la ședința publică literară din 17 Iunie 1867 ai declarat poezia-ți proprie intitulată: »Memoria nemuritorului episcop Vulcan«, secerând furtunoase aplauze?

Îți mai aduci aminte, când iarăși la o ședință publică ținută la 2 Iunie, 1868 te ai produs cu poezia: »O fantomă«, întocmită de d-ta? Despre acest debut ziarele scriau, că: »junele poet seceră aplauze dela public și inima lui fragedă fu îndestulată...«

Mai țin minte, când pe la Oravița răsună cu duioșie cântecul popular:

Oi, oi, oi, săraci de noi!
Că ne mână ca pe boi
Și ne taie ca pe oi?!

Atunci din senin se ridică glasul de emancipare al învățătorilor noștri populari. Ei doreau »liberalism în acțiune« și pretindeau, că în afacerile școlare să nu se lucre »despre ei fără de ei«. Doreau, ca la primul congres național bisericesc convocat la 1 Octombrie 1870 de nemuritorul Șaguna să fie reprezentaji și învățătorii populari! Fericitul V. Babeș, apoi fostul dascăl Lengher și d-ta ați pledat cu tot focul argumentelor pentru validitatea acestei dorințe juste. Rezultatul fu, că între notabilități s'au ales la acel congres și dascăli Lengher, Brinzei și Sârbu.

Îți mai aduci aminte de reușita frumoasei adunări generale a »Reuniunii învățătorilor gr. or. români din diecesa Caransebeșului ținută la 22, 23 și 24 August 1870?

Făcând recensiunea acelei mărețe adunări, ai vorbit cu atâta competență și cunoștință de cauză despre nobila chemare a învățătorului. Dă-mi voie, domnul meu, să reproduc unele pasagii din aceasta recensiune, ce-ți face onoare, iar pe noi cei de acum ne umple de mândrie.

Iată ce ziceai atunci:

...»Este bine a studia și a scruta de-amanunțul, cari să fie însușirile învățătorului, a le predica acestora neconținut cu cuvântul și ale demonstra cu fapta. Dacă învățătorii sunt meniți a procura generațiunii nouă, cum într'adevăr așa este, atunci însușirile lor au să fie mari și nobili; învățătorul când pășește peste pragul școlii, are să fie cuprins de o consternațiune sacră, are să lapede toate pasiunile, cum se lapadă creștinul nou în bolez — de Satana!

Pentruca deschilinit învățătorul român e chemat la apostolat mare, și în față cu starea sa de acum adeseori chiar și la martiriu; el e chemat să fie Prometeu, care răpind schinteaua de lumină din ceruri, să inspire cu dânsa infanțul nepriceput.

Și Prometeu din mitologie, care a răpit lumina din ceruri, de a însuflețit figura de lut, se știe ce răsplată a avut!... Fu legat de stâncile muntelui Caucaz cu lanțe de fier, — și venea un vulture, ce rupea mereu din plumănilor lui...«

Oare astăzi domnul meu nu cumva mai mulți vulturi rup din plumănilor noastre?!

Apoi continuai așa:.... »E adevăr constat, că tot ce e mare, poștește martirii săi; natura e

scumpă foarte, că nimic nu dă fără a-și cere răsplata cu jertfe de sânge.

Învățători români! Voi cari nutriți olocaustele (?) luminări aprinse pe vârful munților de năcazuri și suferințe, ce au copleșit pe români, — voi sunteți totodată mai mult sau mai puțin și acele arderi, ce expiați răul — orbia, . . . căci răul trecut trebuie să se răscumpere cu preț mare! Soarta voastră e grea, chiar nesuferibilă, menirea voastră e sublimă, cea mai înaltă pentru omenire! Aveți să vă faceți demni de desti nul vostru, perzistând până în fine!

Și când adunarea generală cu tasuflețire în unanimitate a desemnat pentru congres de candidați pe fericitul Vasile Nicolescu și pe învățătorul pensionat Constantin Popovici din Jldioara, d-ta erai cuprins de o temere. „Temerea e prea fondată — ziceai d-ta — „că irmoasele ce le cântăm pentru învățământ, vor rămâne numai tirade goale, suferite bine pe papir; — și nimeni nu se va mișcă să se aleagă învățătorii recomandați pentru congres. Trebuie să aibă multă resemnațiune careva dintre inteligenții noștri dela ordinea de zi, care să se țină pe sine mai puțin învățat, mai puțin expert în cele școlare, decât un dascăl românesc!”

Și-am gătat a mea poveste,
Să nu crezi, că nu mai este.

Vezi, domnul meu, așa erai d-ta și ortacii d-tale acum patruzeci de ani!

Oare tinerii de acum pentruce nu sunt ca d-ta? Nu sunt pentrucă... pentrucă... pentrucă lor le lipsește voia și energia generațiunei acum bătrâne.

Te salută cu drag al d-tale devotat

George Joandrea.

Din România.

Starea sănătății Regelui. Știrile alarmante, răspândite zilele acestea asupra sănătății M. S. Regelui, sunt cu totul neîntemeiate.

Faptul că a fost chemat drul Norden se datorește numai celor cari înconjură cu devotament pe Suveran.

M. Sa nu s'a gândit un singur moment să cheme pe distinsul medic vienez, de oarece boala de care suferă nu are un caracter mai grav ca mai înainte. Ca dovadă e faptul că M. S. Regele aproape zilnic face preumblări prin parcul de lângă castel.

Vizitatorii Sinaiei l-au văzut făcând asemenea preumblări Vineri, însoțit de drul Noorden, iar Sâmbătă de dl J. Calinderu, administratorul domeniilor Coroanei.

Dela curte. M. Sa Regina, însoțită de A. Sa Principele de Wied, a făcut Duminecă o preumblare cu automobilul dela Sinaia până la Predeal.

Congresul sindicatului artiștilor dramatici și lirici. În zilele de Vineri, Sâmbătă și Duminecă 26, 27 și 28 Septembrie se va ține în București un congres al membrilor Sindicatului artiștilor dramatici și lirici din țară.

Iată programul acestui congres:

1. Vineri 26 Septembrie orele 3 p. m.: Adunarea generală extraordinară, la care nu vor putea participa decât membrii, dovedindu-și calitatea prin cărțile de recunoaștere. Ordinea de zi:

- Expunerea activității Sindicatului;
- Cetirea regulamentului asociațiunii și trupelor, al casei de ajutor și de pensiuni;
- Alegerea juriului pentru gradarea și clasificarea corpului artistic;
- Dispozițiuni de luat pe viitor;

e) Comunicări.

Membrii care-și propune a face comunicări, trebuie să încușoșiișteze sindicatului obiectul lor, cu cel puțin 15 zile înainte, spre a fi trecute în ordinea de zi, altfel nu se vor admite.

2. Sâmbătă 27 Septembrie, orele 9 a. m.: Procesiune la mormintele artiștilor de ilustră memorie: M. Milo, M. Pascali, C. Demetriad, St. Vellescu, Gr. Manolescu, Eufrosina Popescu, Fr. Sarandy, etc.

Orele 8 seara: Sărbări și spectacole date de artiști în mai multe localuri și teatre din București, în folosul sindicatului.

3. Duminecă 28 Septembrie, orele 3 p. m.: Mare întrunire publică.

Orele 8 seara: Noi spectacole.

Principele Sidi Ahmed Khan. Marți la orele 7 jum. d. a. a trecut prin gara de Nord din București cu trenul fulger, Principele Sidi Ahmed Khan leamez, cu o suită de 8 persoane. Principele venea dela Viena și se duce la Constantinopol.

Din străinătate.

Plecarea împăratului Vilhelm din Strasbourg. Împăratul Vilhelm și membrii familiei imperiale au plecat eri seară spre Berlin. Mulțimea i-a aclamat.

Reprezentatul Papei și Ducesa d'Aosta. Cardinalul Vianeto Vannutelli a plecat Marți după amiază la Milano spre Bruceles și Londra unde va reprezintă pe Papa la congresul euharistic. A fost salutată la gară de mai mulți înalți prelați. Când eră să se urce în tren, cardinalul, aflând că ducesa Elena d'Aosta avea să plece cu acelaș tren, a exprimat dorința de a-i prezenta omgii și a fost primit de ducesă în sala regală a gărei.

Scrisoare din Tușnad.

— Corespondență particulară. —

Tușnad, 28 August.

Eri, 14/27 August 1908, a avut loc la băile Tușnad o solemnitate pioasă în memoria naționalului nostru Tache Stănescu, foarte măgulitoare pentru români.

Tache Stănescu, comerciant de frunte din Brașov, a fost un om de o hărnicie și o dărnicie exemplară. El a făcut sacrificii imense pentru ridicarea și înflorirea băilor Tușnad. Din propria sa avere și împins numai de pasiunea frumosului el a construit alea și șosele publice, a ridicat pavilioane, a plantat parcuri magnifice. Autoritățile și administrația băilor au văzut cu recunoștință jefele făcute de Tache Stănescu pentru binele comun și l'a onorat în toate împrejurările. O piatră monumentală în amintirea lui Tache Stănescu fu ridicată pe alea publică ce-i poartă numele și o diplomă de onoare i se conferi, sunt câți-va ani. De mai multă vreme împovorat de vîrstă și amărât întru-câtva de vrășmășirea pe care începuse să i-o arete soarta trăia retras la Ploestl lângă una din fiicele sale unde s'a stins liniștit săptămâna trecută. Autoritățile din Tușnad și consiliul de administrație al băilor, auzind de sfârșitul său, nu voiră să treacă în lumea vecinică fără un resunet de recunoștință din partea lor acest cetățean eminent și organizară o comemorare publică pentru slăvirea lui lângă monumentul ce-i fusese dedicat.

Acı se grupară în această intențiune la ora 3 după amiază: prefectul districtului dl Kállay venit în acest scop, primarul Tușnadului dl Dr. Szász, învățătorul, preotul, directorul băilor dl Csuta și toate notabilitățile locale împreună cu colonia română aflată în această stațiune climaterică și membrii familiei Stănescu reprezentați prin fiica sa dna Dr. Blaga cu copilița. Acı sub umbra brazilor pletoși și în freamătul lin al zefi-

rului, se produsară cântece și discursuri pline de inimă și de grațitudine adresate memoriei lui Tache Stănescu. Mai întâiu preotul Gaál Elek rechiama în termeni elocinți activitatea prodigioasă a lui Stănescu și asigură de recunoștința permanentă a celor localnici, după aceea eminentul învățător dl Marior Endre amină cu vervă dărnicia și bunătatea lui Stănescu în favoarea școalei și a săracilor, iar la urmă dl Conya membru în consiliul de administrație al băilor și vechiu prietin cu repausatul rechemă cu emoțiune legăturile lor din trecut și asigură de perpetua amintire a faptelor lui Stănescu.

Din partea coloniei române răspuse dl D. Bungețianu, profesor la universitatea din București, mulțumind organizatorilor acestei pioase comemorări și relevând în termeni ridicați exemplul pe care-l lasă viața lui Tache Stănescu. Orchestra condusă de Davidka a executat la diferite momente marșuri funebre și doine românești duioase care au adus lacrimi în ochii multora.

Această bine inspirată comemorare face onoare organizatorilor ei și a lăsat o impresie adâncă asupra tuturor. Ea constituie un moment deosebit în viața liniștită și reculeasă a acestui colț de raiu.

NOUTĂȚI.

ARAD, 2 Septembrie n. 1908.

— **Știri personale.** Dl Horia Petra-Petrescu, amic și colaboratorul nostru, a petrecut azi, sosind din străinătate, o zi în Arad. — Deputatul Boroșineului dl Ioan Suciu a sosit din țară, unde a petrecut câteva zile. — Dl I. Dumitrescu, revizorul școalelor agronomice din București a sosit azi în Arad, pentru a vizita fermele model din jurul Aradului. — Dl D. Bungețianu, profesor universitar București, petrece în Tușnad.

— **Dl D. Sturdza la cancelarul Bülow.** Sosind Vinerea trecută la Berlin, primul-ministru român dl Dimitrie Sturdza, a fost salutată la gară, afară de membrii legațiunii românești de dl Dr. V. Mühlberg, subsecretarul de stat la ministerul afacerilor străine, în numele prințului Bülow, cancelarul imperiului. Dl sub-secretar a transmis dlui D. Sturdza o invitație a prințului Bülow de a-l vizita la Norderney.

Răspunzând acestei vizite dl președinte al consiliului a plecat din Berlin Duminecă seara spre Norderney.

Luni la 31 August, dl Sturdza a sosit la Norderney. Căpitanul von Schwartzkoppen a mers să salute pe ministrul-președinte român din partea cancelarului Bülow. Dl D. Sturdza a primit invitația de-a lua prânzul la prințul și principesa v. Bülow.

După masă cancelarul și dl Sturdza au avut o lungă convorbire.

— **Baronul Burian în Bosnia.** Ministrul provinciilor ocupate, baronul de Burian a plecat în Bosnia. Referitor la aceasta călătorie se anunță din Viena, că ministrul înainte de a pleca în acest turneu a referat împă-atului, la Ischl, despre măsurile ce se impun în urma simptomelor de neliniște provocate în Bosnia de evenimentele din Turcia. Ministrul de externe, baronul de Aehrenthal a primit dela un comitet de organizare a nouilor mișcări din Bosnia un memorandum, în care se accentuiază că deși Bosnia și Herțegovina au fost ocupate de Austro-Ungaria, totuși, suveranitatea sultanului se menține neîndoios, deoarece chestiunea că unde aparțin cele două provincii încă n'a fost rezolvită din punctul de vedere al dreptului public. În memorandum se mai spune, că majoritatea populației din Bosnia a hotărât să pregătească calea de transformare a celor două provincii în un re-

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa măstru de monumente și pietre de simlir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmoră magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Cancellaria și magazini centrali: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.
Filiale: Nagyvárad, Nagyszeben, Déva și Bánpatok.

pt de s'ne stător și ca într'un moment bine-mit coroana țării să se ofere unui membru al înastiei de Habsburg.

Ministrul Burian va studia lipsurile administrației de până acuma și împrejurările, cari nasc asemenea pretențiuni, pentru a concluda la remediile de mai actua a necesitate.

— **Distincție.** Dl căpitan de infanterie *Ioan Popovici*, dela reg. 32, din Viena, a fost decorat cu medalia „Signum laudis“ de ziua Impăratului-D. Popovici e originar din Săsăuși, de lângă Sibiu.

— **Solidaritatea slavilor.** Din Zagreb se anunță, că generalul rus Volodimirov, susținut de deputatul Ștefan Radici, șeful partidului poporal, a întreprins o călătorie prin Croația, luând parte la adunările populare, la cari Radici ține vorbiri despre solidaritatea slavilor. Generalul rus va merge din Croația la Leibach, unde va lua parte la congresul ziaristilor slavi și probabil va vorbi despre volniciile guvernului croat și ale celui unguresc.

— **Profesorul Weigand** din Lipsca, cunoscut filolog român va ține din 9 până în 15 Sept. n. o serie de conferențe la universitatea de răd din Salzburg, tratând despre „Relațiile etnografice ale popoarelor balcanice“. Cele 6 conferențe vor fi întovărite de diapozitive, între cari figurează și vre-o câteva porturi și tipuri românești.

— **Școala română din Tășad.** Primum urmatoarele: Referitor la știrea apărută în N-rul 179 al preșitului d-voastră ziar am atât de însemnat, că eu n'am știre despre aceea, că fiul meu ca adjunct notarial ar fi umblat din casă în casă pentruca să câștige aderenți pentru maghiarizarea școlii noastre confesionale, din contră lucru din cât pot ca școala noastră să fie edificată cât de curând și să-și înceapă misiunea nobilă pentru luminarea poporului nostru. Deci cele publicate la adresa mea au fost scrise anume cu tendința, să mă disqualifice înaintea marelui public. Mulțumindu-vă pentru bunăvoință am rămas, Tășad în 80 August st. n. 1908. — Ștefan F. Todor paroh gr. ort. român în Tășad.

— **Trădătorul — insultat.** George Nastici, autorul broșurei »Finale« pe baza căreia s'a pornit procesul propagandei pansârbești, — a sosit Vinerea trecută cu vaporul Lloyd la Cattaro. În port îl aștepta prietenul său Filip Ghiurghiovici, un notoriu spion din Muntenegru. Publicul din Cattaro aflând de sosirea lui Nastici, a înscenat o mare demonstrație împotriva lui. Când Nastici s'a dat jos de pe vapor mulțimea a navalit asupra lui huiduindu-l și scupându-l în față. Prietenul său voia să închițieze o birjă, ca să-l însoțească pe Nastici la Cetinje, dar birjarii s'au codit, nevoind să primească pe trădători în birjele lor. Numai anevoie i-a reușit lui Nastici să scape din potopul de insulte și amenințările publicului — și să-și continue calea spre Cetinje. Tinta călătoriei lui e necunoscută, — dar probabil că s'a dus să primească arșinții trădării sale.

— **Alegere de învățător.** Duminecă în 17/30 August s'a ținut alegerea de învățător în comuna Toracul-mare alegându-se dintre 4 recurenți Teodor Stoianovicu cu 138 contra 11 voturi.

— **Intimpinare.** Ni-se cere publicarea următoarelor: On. Redacțiune! În »Tribuna« de Joi nr. 180 a apărut între noutăți o notiță despre alegerea de învățător din 10/23 Aug. a. c. în comuna Cenadul-ung. În acel comunicat corespondentul D-voastră zice despre mine — în chip tendențios — că m'am ingerat în mod neiertat

în acea alegere și mie îmi atribue, că comuna noastră atât în ziua alegerii, cât și înainte cu vre-o câteva zile a fost asediată de jandarmi.

Deoarece corespondentul D-voastră a spus neadevăr atunci când cetează a-mi atribui mie venirea jandarmilor în comună, să aveți bunăvoință a-l recerca, să dovedească ceea ce a zis, spunând totodată, care a fost amestecul meu neiertat în alegerea de învățător. Ori eu nu am voie ca preot să mă alătur la acel recurent care promite a fi mai dexter în ale dascăliei românești și cantoralului?

Verdictul atunci să-l spuneți, când corespondentul D-voastră ori va dovedi aserțiunile sale ori va tăcea tăcerea peștelui *Cenadul-ung.*, la 18/31 Aug. 1908. Cu toată stima: *Romul Nestor*, paroh ort.-român.

— **Miscarea poporației în România.** »Monitorul Oficial« român publică un raport amănunțit al dlui L. Colescu, șeful serviciului statistice generale la ministerul domeniilor asupra mișcării poporației în cursul anilor 1902—1907. Din acest raport rezultă că în restimpul de cinci ani poporația țării a crescut cu 488.467 de suflete, deci aproape cu o jumătate de milion de oameni. România număra în 1902 un total de 6.195.798 de suflete iar la sfârșitul anului 1907 cifra asta s'a ridicat la 6.684.265 de suflete.

Numărul căsătoriilor încheiate în 1907 a fost de 70.200 față de 55.454 în 1902, iar numărul divorțurilor de 2.167 față de 1301.

Totalul nașterilor s'a ridicat la 274.487 din cari 140.789 de băieți și 133.698 de fete, față de 241.884 în 1902. Au fost dimpotrivă 175.794 de decese față de 171.828.

Miscarea poporației a arătat deci în 1907 un prisos de 98.693 de nașteri. În mijlocie, creșterea anuală a poporației în acești cinci ani din urmă a variat între 70.000 și 105.000 de suflete.

Ca toată starea rea a țărânimii, care face partea principală a țării, cu toate relele recolte și catastrofe cum au fost rășcoalele din primăvara anului trecut, cari au secerat mii de vieți, cifrele acestea dovedesc totuși o mare putere de vitalitate a poporului românesc și fac ca România să fie în privința sporului de poporație în rândul statelor celor dintâi ale Europei întregi.

— **Din călătoriile lui Sven Hedin.** Sven Hedin, renumitul explorator svedez despre care multă vreme se credea c'a pierit în expedițiile sale îndrăznețe și care acum deja pentru a treia oară cutreeră coastele năstrășnice ale uriașilor munți din Tibet, își va termina în curând expediția. O telegramă din Stockholm spune, că părinții lui au primit o telegramă dela vice-regele Indiei, care le vestește, că Sven Hedin după o călătorie grea și plină de primejdii, dar și de rezultate, va sosi la începutul lunii Septembrie sănătos la Simla.

— **Edison nu se mai ocupă de electricitate.** După cum se anunță din New-York, Edison în urma stăruinței familiei sale, va părăsi lucrările oboșitoare de laborator și nu se va mai ocupa decât cu problemele cari îl interesează personal.

Edison are o avere de 1 milion de lei. De aci înainte se va adânci în tainele chimiei cari îl interesează mai mult decât electricitatea, pe terenul căreia a avut cele mai mari succese.

De asemenea, Edison s'a hotărît să călătorească și să renunțe cu totul la lucrul de noapte. Dânsul și-a cumpărat în Florida o vilă, unde va petrece primăvara.

— **Valea Niagarei.** Cât timp i-a trebuit Niagarei ca să sape în stâncă, valea îngustă ce-a săpat?

De mult se indeletnicesc geologii să afle răspuns la această întrebare și nici n'au lipsit încercările de al da. În anii din urmă au urmat cercetările Wilson și Spencer, iar acest din urmă a făcut un raport la societatea geologică din Washington. După dânsii, Niagarei i-au trebuit 39000 de ani ca să sape valea îngustă pomenită mai sus.

Economie.

O nouă fabrică românească. În economia națională a României se simțea de mult lipsa unei fabrici de ciment. Lacuna aceasta, va fi împlinită prin norocoasa inițiativă a prințului Bibescu care a hotărît de a instala și de a face să funcționeze o mare fabrică de ciment Portland la Comarnic (jud. Prahova).

Ajunge să cunoaștem calitățile incomparabile, ale tuturor produselor fabricate în feburile instalații industriale întemeiate prin dl prinț Bibescu și de-a ne referi la înaltă reputație ce au câștigat pe piața noastră comercială, o spune »Independența Română«, pentru a se convinge că cimentul Portland al fabricii din Comarnic va dobândi și iel un mare succes.

Budapesta, 1 Septembrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 kg.)	22-22	22-24
Săcară pe Oct.	18-44	18-46
Cucuruz pe Maiu	14-10	14-12
Ovăs pe Oct.	15-94	15-95

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Grâu nou			
De Tisa	— — — —	22 K.	40—23 K. 35 fil.
Din comitatul Albei	— — — —	22	» 20—23 » 15 »
De Pesta	— — — —	22	» 30—23 » 25 »
Bănățenesc	— — — —	22	» 40—23 » 35 »
De Bacica	— — — —	22	» 30—23 » 25 »
Săcară	— — — —	18	» 70—18 » 80 »
Orzul de nutreț, cvalit. I.	— — — —	15	» 40—15 » 70 »
» de cvalitatea II.	— — — —	15	» ——15 » 40 »
Ovăs de	» I.	16	» 60—16 » 80 »
» » »	» II.	16	» 20—16 » 50 »
Cucuruz vechiu	— — — —	»	» — » — »
» nou	— — — —	15	» 60—15 » 75 »

BIBLIOGRAFIE.

»Coarda inimii« o broșură ce conține 58 de versuri la morți pentru toate stările. Ca adaus: »Versul lui Lazar« »Versul judecării din urmă« toate după sf. scriptură, apoi un dialog foarte instructiv între »învățătorul bătrân și cel novit« se află de vânzare la subscrișul și se trimite cu 55 cr. (1 cor. 10 fil.) în loc de 2 cor. 40 fil. prețul de până aci, la orici va trimite prețul cu mandat postal.

După-ce va trece broșura aceasta se va tipări una nouă, mai mare și mai bogată. Va conține pe lângă versuri alese, o multime de axiome și adevăruri vecinice — toate în vers și acomodade pentru citări ocazionale, conținând și biografia și potretul răposatului autor *Iacob Mureșanu*, cantor în Cluj.

Prețul acestei broșuri se va stabili mai târziu.

Venitul curș se va pune la dispozițiunea văduvei rămase în stare mizeră. — Cluj, în 1 Septembrie 1908. *Basliu Pagubă.*

Poșta Redacției.

V. A. Vă rugăm a vă adresa direct institutului la Turnu-Măgurele, de unde, la cerere, vi-se trimite informațiuni.

Poșta Administrației.

T. Petrașcu. Am primit 12 cor. în abonament. Răspuns dăm numai celor cari cer.
Ioan Ogrin, Vranii. Abonamentul d-tale e până la finea anului curent.

Redactor responsabil Constantin Savu.
Editor proprietar George Nichin.

FRANCIS JOSIF
CEL MAI BUN PURGATIV NATURAL

Se caută Un candidat de avocat

cu praxă bună

în cancelaria avocatului Dr. GEORGE POPA, Buttyin. Reflektanții să se adreseze lui.

BASĂ SIGURĂ

ANDRÉNYI
SEC
ARAD

AROMĂ PROASPETA RECREATOARE
RECROSTINTA ESPERTELOR

SISTEM FRANCES TRADITIONAL
BOUQUET MINURAT
MARGELE ESCELENT MĂRUNTE

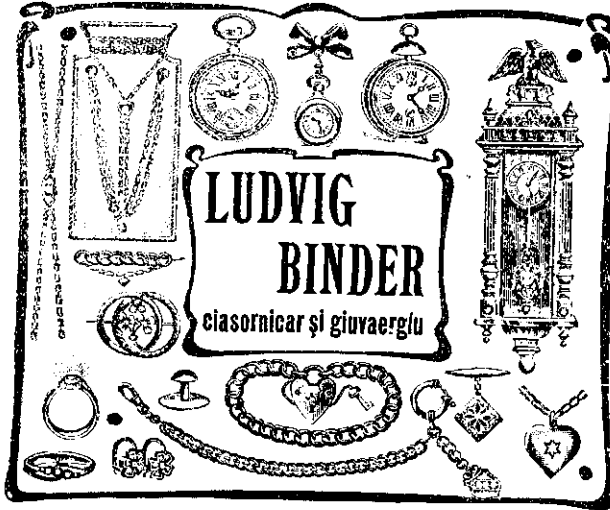
MANIPULARE DE SPECIALTATE
INGRIJIRE CONSTIENTIOSĂ
VINURI ALESE CU GRIJE MARE
VITII PROPRII DE MODEL

Anunț.

În cancelaria notarială din Csúcs (comitatul Arad), momentan poate afla aplicare **un finăr**, cu praxa recerută — de scriitor. — Salar anual în bani 800 cor. quartir, încălzit și luminat. — De după sâr-guință va avea parte și din venituri.

== Cea mai estină sursă de cumpărat!

Mediaș-Medgyes

— Piața târgului. (Markt plaz Nr. 8). —
Depozit bogat de tot felul de ciasornice de bu-zunar de aur, argint, metal și nickel. Articole optice de aur și argint. Ochelari și zvikeri de argint de China, patentate prin lege.

:: Reparaturi solide și estine. ::

ANUNȚURI

primește administrația »Tribuna« pe lângă prețurile cele mai moderate.

Prăvălie românească.

Gabor Beres

CLUJ, (Kolozsvar) Kossuth Lajos u. 7. Telefon 654

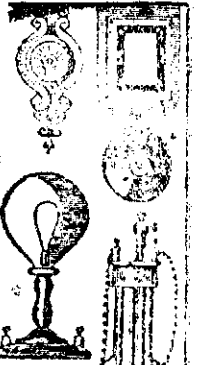
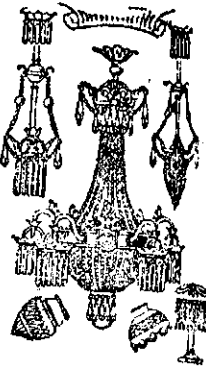
Montare de iluminat cu electricitate, montare de telefon, sonerii electrice, parafulgere.

Magazin stabil :

lămpi în formă de lustru, și de brațe de pereți

precum și tot felul de obiecte pentru electricitate

Reparaturile le săvârșesc pe lângă garanție așa în loc, ca în provincie.

Preturi fixe.

Prăvălie nouă.

Despărțământ de postă separat.

Involuntar

== se oprește publicul și se uită mirat la noua prăvălie ==

magazinul de ghete Kobrak

și la vitrină în care sunt

== cele mai frumoase ghete ==

de bărbați, dame și copii, cari se vind cu prețuri strict fixe

Comandele din provincie se îndeplinesc cu punctualitate.

Lányi Marczell

Magazin de ghete Kobrak — Arad — Str. Atzél Péter 1.

Prăvălie nouă.

Prăvălie nouă.

Comandele după măsură.

Prăvălie nouă!

Telefon Nr. 429.

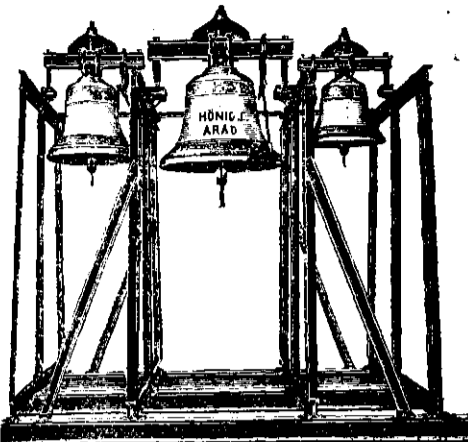
Frideric Hönig

Arad, strada Rakoczi Nr. 11-28.

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiași tare și cu șunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de erepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clătine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

APĂ MINERALĂ PHÖNIX DIN BUZIÁS

IN PRIVINȚA EFECTULUI PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ
INTRECE TOATE APELE.

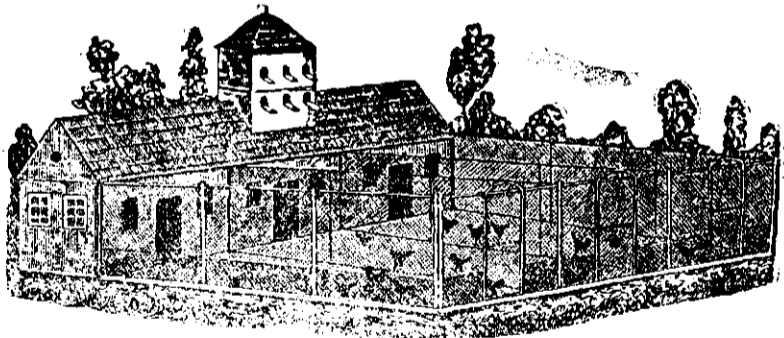
La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic. Apă de masă neobișnuit de răcoritoare. Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și înisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratuit administrația izvorului:
Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.
Depozit general: STAUDT MIKLOS, Arad, Boross-Béni tér 22. Telefon Nr. 654.
Se poate căpăta la toate prăvăliile de coloniale.

Reclama e sufletul comerțului.

Neubauer János

fabricant de funii, țesături, de grilajuri, de site și saltele de sârmă.
DEBRECZEN.

Recomandă preparatele sale de sârmă ca: țesături de sârmă din aramă fer și ținc are în depozit pentru mori fabrici și scopuri agricole. Recomandă sita de ventilat sistem Bachler. Pregătește țesături de mână și fabrică la îngrădit de grădini, curți de galițe, sită de sârmă cu ramă de fer la lucrări de pământ, nisip, petriș ș. a. Apărătoare de scântei la locomotive, mori și coșuri de fabrici. Somiere elastice pentru pat pe staluri de fer și lemn. Cu un cuvânt tot felul de lucrări ce se țin de aceasta branșă.

CU PREȚURILE CELE MAI MODERATE.

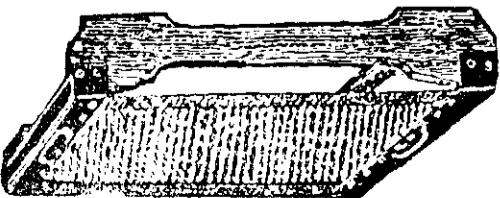
TUNCZKY GYULA

Prima fabrică de mobile de fer și aramă, de somiere de sîrmă și trăsuri de copii din Ungaria de Sud.

TEMESVÁR · Jozsefváros, Hunyadi utca 48.

Își recomandă mobilele de fer și de aramă, soniere de oțel pentru paturi după măsură, fabricație proprie.

Primește aranjamentul hotelurilor, internatelor și spitalelor, face paviloane de fer după măsură. Catalog de prețuri gratuit și franco.

Jgaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu

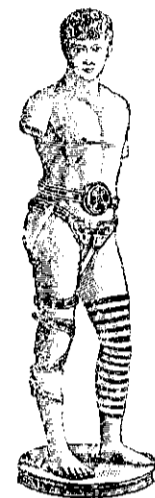
ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără pentru prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Cele mai bune bandaje de hermă, de pânteci, suspensorii, irigațoare, injectoare și articole de cauciuc, (gumă), ciorapi de cauciuc se găsesc la

Carl Koch

Timișoara (în oraș).

Depozit de toate articolele pentru căutarea bolnavilor.

Czernoczky Mihály

magazin de ghete.

pentru dame și bărbați.

ARAD, Kossuth utca 67.

Fabricație proprie.

Prețuri ieftine.

Ghete de șevro pentru domni	12-40	cor.
» » box » »	11-60	»
» » șevro cu bumbi p dame	10-90	»
» » cu șirete pentru dame	9-60	»
» » box cu șirete p. dame	8-30	»
» » pele de vițel p. dame	7-60	»
Jumătăți de șevro brun	9-00	»
Jumătăți de șevro	7-60	»
Jumătăți de căprioară	6-40	»
Ghete tari de muncitori dela	7-—	cor.
Ghete de copii dela	3-—	cor.

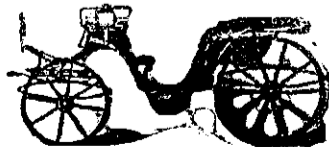
Kovács István urmașul lui

FARKAS J.

fabricant de trăsuri.

Temesvár Jozsefváros, Fröbel utza 58
(casa proprie).

Fondat în 1866. Mare depozit. Fondat în 1866

Are trăsuri noi și reparate. Primește reparaturi, lucrări de faur de lemnar și de lăcuit.

Cumpărați
dela administr. ziarului „Tribuna“
ARAD, Deák-Ferencz utca Nr. 20

„Cantorul Bisericesc“

Op aprobat de forurile bisericești competente, aranjat
de George Bujigan învățător în Deliblat (Temes m.).

**Cea mai bună carte pentru cântarea și
tipicul bisericesc, cuprinde rânduiala
vecerniei, utreniei și liturghiei pe 8 gla-
: : suri, aranjate foarte practic. : :**

Fericirile minciului care se cântă dela fericiți veti fi...
pentru fiecare sunt de rând ce va cădea în vre-o Duminică,
anume: Din canonul unui apostol, Mai multi apostoli, Un profet,
Un mucenic, Mai multi mucenici, Un arhieru, Mai multi ar-
hierii, Un cuvios, Mai multi cuvioși, Un cuvios mucenic, Mai
multi cuvioși mucenici, O mucenită muere, Mai multe mueri
mucenice. O cuvioasă muere, Mai multe cuvioase mueri. Pri-
pelele tuturor sărbătorilor și sfinților de peste an, cu psalmii
cei aleși. Podobiile glasurilor. Rânduiala serviciului la Nașterea
Născătoarei de Dumnezeu. Înălțarea sfintei cruci. Sfta Para-
schiva. Sftul m. m. Dimitrie. Sftii Arbargeli. Intrarea în bise-
rică. Sfântul Nicolae. Nașterea Domnului, 26 Decembrie, Du-
mineca după Nașterea Domnului, 27 Decembrie sft. m. Stefan.
Tăierea împrejur a Domnului și sfântul Vasilie. Botezul Dlui.
Sfântul Ioan Botezătorul. Sfinții. Trei ierahi. Intimpinarea
Domnului. Sfinții: 40 de mucenici. Bunavestire. Sfântul mu-
cenic George. Sfinții Constantin și Elena. Nașterea Sfântului
Ioan Botezătorul. Sfinții apostoli Petru și Pavel. Sfântul pro-
fet Ilie. Schimbarea la față. Adormirea Născătoarei de D-zeu.
Tăierea cap. sfântului Ioan. Fericirile sărbătorilor și ale sfin-
ților. Priveghiarea de Miercuri și Vineri din săptămâna a cincia
a postului mare. Duminica Floriilor. Priveghiarea din Joia
patimilor. Vinerea patimilor. Rânduiala înmorm. din Sâmbăta
patimilor. Invierea Dlui, Duminica Tomi. Înălțarea Domnului.
Pogorârea Dehului sfânt. Duminica tuturor sfinților. Tedeum
la ziua împăratului. Rânduiala cununiei. Înmoșmântarea mire-
nilor, pruncilor și în săptămâna luminată. Rânduiala parasta-
sului. Troparele sfinților de rând cu condacele lor. Troparele
și condacele Srijodului și Pentriostasului. Tipicul bisericesc
pentru toate cazurile tipiconale de peste an. Adaus.

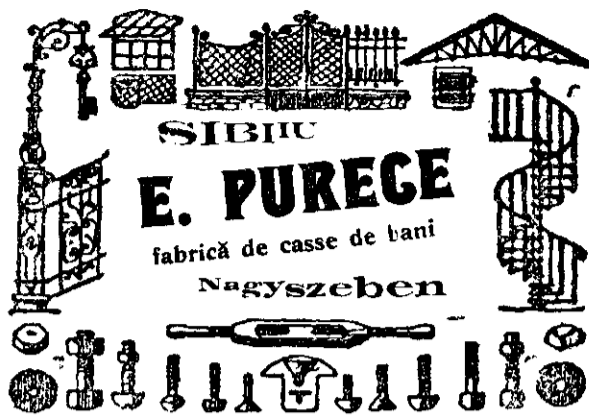
**Cartea se estinde pe 444 pagini octav mare
hârtie fină, tipar roșu și negru pe 2 co-
: : loane. Litere latine. : :**

**Prețul unui exemplar broșat 10 coroane. Legat în
pânză frumos aurit și provăzut cu covetă (scuti-
toare. lock) 12 cor. Legat cu călchiul de pele
aceiași auritură 14 cor. Intreg în pele auritura
veritabilă de Lyon 16 coroane, plus porto.**

Cartea a fost primită de foile eclesiastice cu multă
căldură. așa: «Foaia Diecezană», «Biserica și Școala»,
«Telegraful Român», «Revista Teologică». «Unirea», o re-
comandă tuturor celor ce să ocupă cu contarea și tipicul
bisericesc. Tot asemenea «Tribuna», «Lupta», «Libertatea»,
«Poporul Român» etc. precum și o mulțime de scrisori
de felicitare documentează rara apariție a unei cărți atât
de bine întocmite pentru cantorii biserici noastre.

**Să recomandă tuturor institutelor preparan-
diale și teologice, preoților, învățătorilor și
cantorilor bisericești.**

Compactare de model!

Recomandă de asemenea practicele (mașini)

● cuptoare de fert ●

în toate versiunile dela execuția cea mai
simplă până la cea mai elegantă.

Atrage atențiunea on. public din localitate și
din împrejurime asupra atelierului său de

* lăcătușerie, și construcție *

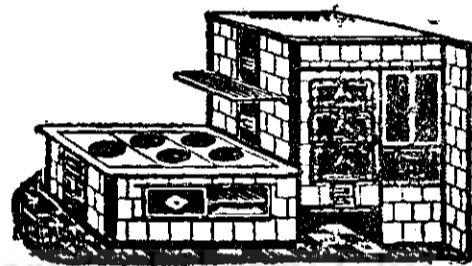
care-i cel mai mare din tot Sibiiul

și pe care l-am instalat conform cerințelor
moderne și l-am înzestrat cu puteri excelente
de muncă! Primesc ori-ce-fel de construcții
atingătoare de această branșă, precum:

lucrări de la clădiri, portaluri, schele și gratii de fer, în-
grădiri de fer la coridoare și balcoane, geamlăcuri, uși de

fer, îngrădiri de fer, la mormânturi, cișmele și orice

lucrări de fer și lucrări de bas-relief.

Trimit gratis și franco decli-
ziuni (proiecte de cheltueli)
pentru casse de bani, mașini
de fert (șparchert) etc.

Sibiu (Nagyszeben)
Rosenangergasse Nrul 9.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄
și 5⁰/₀, pe lângă dividenda de mijlocire și amortizație de
interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorința anticipez spe-
sele de întabulare, convertez datorii de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatulu
Bichș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

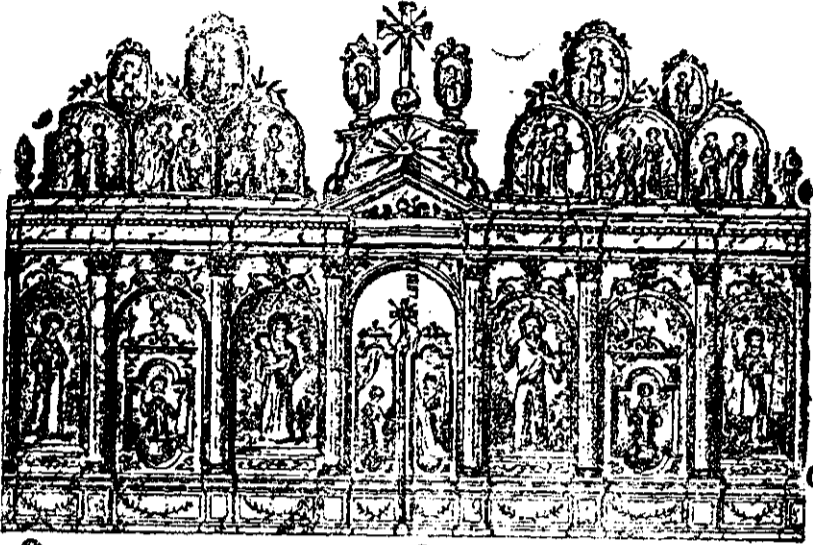
Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili
și demni de încredere.

SZABÓ SÁNDOR

SCULPOR, AURITOR ȘI MĂESTRU DE ALTARE
SZATMAR, BATHORY-U. 18.

Mă angajez se fac

altare noi, amvoane, morminte sfinte,

Statul sfinte din piatră, lemn sau imitație.
Renovarea lucrurilor vechi o primesc cu prețuri reduse.

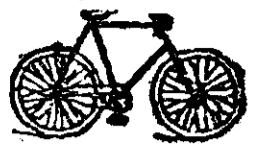
Tablourile noi de altare le fac cu ajutorul pictorilor celebri. În atelierul meu am un depozit de decorări gata de biserică și odăi.

Mai departe atrag atenția onor. preoți să viziteze atelierul meu unde am gata icoane în reliefuri, cari reprezintă stațiunile lui Hristos pe Golgota.

Desenuri și proiecte trimit gratuit. — Pentru a ușura negocierile mă duc pe che tuelile mele ori și unde. — Aurirea se face cu aur Catalin.

Johann Nedits

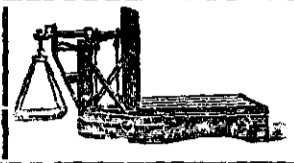

Ferar de instrumente, lăcătuș de mașini și mecanic.

Versecz, Barosplatz.

Recomandă onoratului public, fabricatele sale proprii, ca

Biciclete,
Fântâni,

Cântare,
Pumpe,

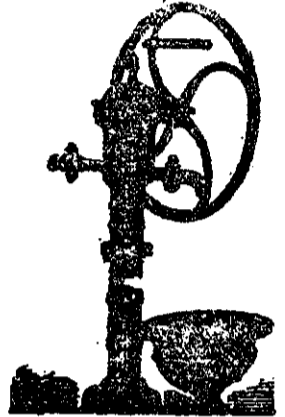
Stropitoare cu peronosporă, de rechisite.

Conducte de cauciuc, și

Gramofone,

cu prețurile cele mai ieftine.

Repara-
turile, sau
ori-ce co-
mande vor
fi execu-
tate cât se
poate de
bine. - - -

Prin reclamă la progres!

Bufet cu mâncări reci. Toată noaptea deschis.

Avis!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am luat în primire localul „KIS PIPA” din strada Salacz Gyula și adoptându-l din nou, lărgindu-i încăperile, și l-am prefăcut într-o cafenea modernă și

I-am deschis

supt firma de

CAFE EMKE

== în ziua de 1 August ==

Principiul meu de căpetenie va fi de-a servi băuturi curate și nefalsificate, mâncări reci și de-a câștiga încrederea on. public prin serviciu punctual.

Avem localuri deosebite pentru societăți!

Zilnic va cânta un taraf de lăutari țigani de I-a forță.

Rog on. public să-mi frecventeze localul cât mai des

Weinberger Lajos,
proprietarul cafenelei „EMKE”.

In localul meu se vor găsi toate ziarele din țară străinătate la dispoziția onor. public.

LISKAI JÁNOS

turnătorie de obiecte de bronz, aluminium, aramă,
argint și firme.

Kolozsvár, Honvéd u, 36.

Pe lângă prețuri estine se fabrică numere de uși, inscripții de uși, table pentru medici și avocați, execuția cea mai frumoasă.

Mai departe se fac embleme turnate și și garnituri de morminte, galvanoplastice și clișeuri după fotografiile sau desemn.

Comande din provincie se execută prompt și exact!

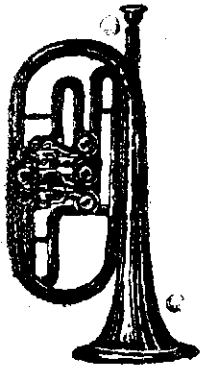
TRISKA J.

Primul depozit de pian
din tot Ardealul.

Kolozsvár (Cluj)
Sétáter utca Nrul 10
Recomandă pianurile și
pianele sale provenite din
fabricile celebre din țară și din
străinătate precum și
atelierul său de reparat
instalat din nou, în care pianu-
rile vechi și stricate să re-
pară repede, prompt și estin cu
mijloace moderne.
Pianuri cu chiriță ieftine.

Carl Raab

Cel mai mare magazin cu aparat de muzică din comit.
Bácsbodrog. Zombor, str. Zrínyi.
Ujvidék, str. Duna 5 (lângă Promenadă).

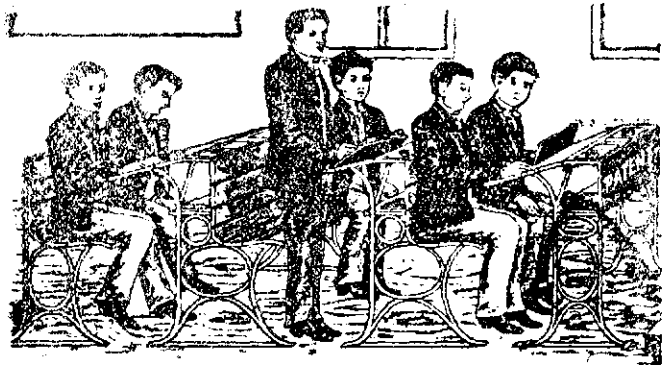
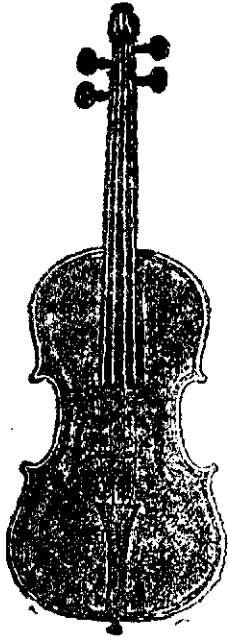

Aparate fabricate proprii și anume: vioare, celo mari, mici, trîmbiți, flaute, clarinete, tobe mari și mici, baș-tambure de rangul întâi, harfă de forma ferei, — le recomand cu toată căldura. Harmonice, gramofone, fonografe și alte asemenea aparate, atât cu corzi de piele cât și de oțel din țară cât și străinătate în cel mai mare asortiment.

Diege orice aparat muzical, specialiști are la dispoziție.

■ Catalogul prețurilor trimite ori cui gratis și franco. ■

Atrag mai ales atențiunea on. public asupra atelierului meu de reparaturi special și cu puteri excelente de lucru, unde se repară tot felul de instrumente în mod special și sub supravegherea mea personală pe lângă probă și garanție.

Cele mai moderne
mobile de fier și aramă
și cele mai practice
bănci igienice de școală
și mobilarea locuințelor, hotelor, spitalelor și

a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

—Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.—

Grosz Nagy Ferencz,

farmacist. : : **Debreczen** : : farmacia : :
„Arany egyszervu“

„Hajdusági
Bajuszpor“.

Védjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSÁG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materii neunsuroase. Efectul se vede foarte înute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT
PENTRU VOPSIREA PARULUI

în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să albă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și te culoare 4 cor.

Mare succes. *Invenție nouă.*
Dinții susțin sănătatea

căci sub influința lor stau organele mistuirei, cari natural au înfiurire asupra sănătății. Fiindcă sănătatea e mai scump tesaur din lume, de aceea vă recomand noua mea invenție, care nu e frază goală ci vă dă o probă sigură

cosmetical de dinți „Hófehér“ a lui Nádler

care și cei mai negligeați dinți îi curăță depărtându-le negreala sau gălbineala
îi face albi ca și zăpada

O singură experimentare adeverește, că „Hófehér“ e mai bun ca praful, crema și pasta de dinți, că nu e în el praful care să frece, care se pune pe gingii și între dinți și ducând smalțul de pe dinți produce dureri de dinți și de gingii. Nu conține săpun, ca altele.

»Hófehér« e un lichid produs din sucuri de plante pe cale chimică, și are un gust plăcut.

Prețul unei sticle 1 cor. 50 fil., care ajunge 1—2 ani.

Se capătă la:

Nádler Lajos

ARAD, în depozitul din **Andrássy tér 20**,
Locul fabricii: **Varjassy József utca 32**, (casa proprie).

Sub scutul legii și patentat!

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă
de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice
este escelentă

Spirtul Reuma

Incercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.